



Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

2. dubna 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Článek 45 SFEU – Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Nařízení (ES) č. 883/2004 – Článek 1 písm. i) – Volný pohyb pracovníků – Rovné zacházení – Sociální výhody – Směrnice 2004/38/ES – Článek 2 bod 2 – Nařízení (EU) č. 492/2011 – Článek 7 odst. 2 – Rodinný příspěvek – Pojem „rodinní příslušníci“ – Vyloučení dítěte manžela či manželky pracovníků, kteří jsou nerezidenty – Rozdílné zacházení s dítětem manžela či manželky tuzemských pracovníků – Odůvodnění“

Ve věci C-802/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení, Lucembursko) ze dne 17. prosince 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 19. prosince 2018, v řízení

Caisse pour l'avenir des enfants

proti

FV,

GW,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení M. Safjan, předseda senátu, C. Toader a N. Jääskinen (zpravodaj), soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Caisse pour l'avenir des enfants R. Jazbinsek a A. Rodeschem, avocats,
- za FV a GW P. Peuvrelem, avocat,
- za Evropskou komisi B.-R. Killmannem a C. Valero, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: francouzština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 45 SFEU, čl. 2 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46, a oprava Úř. věst. 2011, L 327, s. 70), čl. 1 písm. i) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72, a oprava Úř. věst. 2013, L 188, s. 10), jakož i čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Caisse pour l'avenir des Enfants (orgán pro správu a vyplacení rodinných dávek, Lucembursko) (dále jen „CAE“), na straně jedné, a FV, příhraničním pracovníkem, a GW, jeho manželkou, na straně druhé, jehož předmětem je odmítnutí tohoto orgánu poskytnout rodinné přídatky na dítě pocházející z prvního manželství GW, jelikož FV není rodičem tohoto dítěte.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2004/38

- 3 Článek 2 směrnice 2004/38 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;
- 2) ‚rodinným příslušníkem‘:
 - a) manžel nebo manželka;
 - b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
 - c) potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení [stanovených] v písmenu b);

[...]“

Nařízení č. 883/2004

4 Podle článku 1 nařízení č. 883/2004 platí, že:

„Pro účely tohoto nařízení se:

[...]

i) ‚rodinným příslušníkem‘ rozumí:

- 1) i) osoba stanovená nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy, podle kterých se poskytují dávky,
ii) jde-li o věcné dávky na základě hlavy III kapitoly 1 o dávkách v nemoci, v mateřství a rovnocenných otcovských dávkách, každá osoba stanovená nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy členského státu, v němž má bydliště;
- 2) jestliže právní předpisy členského státu, které jsou použitelné podle pododstavce [bodu] 1, nerozlišují mezi rodinnými příslušníky a jinými osobami, na které se použijí, považují se za rodinné příslušníky manžel nebo manželka, nezletilé děti a nezaopatřené děti, které dosáhly zletilosti;
- 3) je-li určitá osoba považována podle právních předpisů použitelných podle pododstavců [bodů] 1 a 2 za rodinného příslušníka nebo člena domácnosti, pouze pokud žije v téže domácnosti jako pojištěná osoba nebo důchodce, pokládá se tato podmínka za splněnou, jestliže dotyčná osoba je závislá hlavně na pojištěné osobě nebo důchodci;

[...]

z) ‚rodinnou dávkou‘ rozumí všechny věcné nebo peněžité dávky určené k vyrovnání rodinných výdajů, s výjimkou záloh na výživné a zvláštních dávek při narození dítěte a při osvojení dítěte uvedených v příloze I.“

5 Článek 2 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na státní příslušníky členského státu, osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky bydlící v některém členském státě, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé.“

6 Článek 3 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na veškeré právní předpisy týkající se těchto oblastí sociálního zabezpečení:

[...]

j) rodinné dávky.“

7 Článek 67 nařízení č. 883/2004, nadepsaný „Rodinní příslušníci bydlící v jiném členském státě“, stanoví:

„Osoba má nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy příslušného členského státu, včetně dávek pro rodinné příslušníky, kteří bydlí v jiném členském státě, jako by bydleli v příslušném členském státě. Důchodce však má nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy členského státu příslušného pro poskytování jeho důchodu.“

Nariadení č. 492/2011

- 8 V článku 7 odst. 1 a 2 nariadení č. 492/2011 se stanoví:

„1. S pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, nesmí být na území jiného členského státu zacházeno z důvodu jeho státní příslušnosti jinak než s tuzemskými pracovníky, jde-li o podmínky zaměstnávání a pracovní podmínky, zejména z oblasti odměňování, skončení pracovního poměru a návratu k povolání nebo opětovného zaměstnání, pokud se stal nezaměstnaným.

2. Požívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci.“

Směrnice 2014/54/EU

- 9 Bod 1 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/54/EU ze dne 16. dubna 2014 o opatřeních usnadňujících výkon práv udělených pracovníkům v souvislosti s jejich volným pohybem (Úř. věst. 2014, L 128, s. 8), zní takto:

„Volný pohyb pracovníků je základní svobodou občanů Unie a jedním z pilířů vnitřního trhu Unie zakotveným v článku 45 [SFEU]. Jeho provádění je dále rozvinuto právem Unie, jehož cílem je zaručit plný výkon práv udělených občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům. „Rodinnými příslušníky“ by se měly rozumět osoby ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice [2004/38], který se vztahuje i na rodinné příslušníky příhraničních pracovníků.“

- 10 Článek 1 směrnice 2014/54 stanoví:

„Tato směrnice obsahuje ustanovení, která usnadňují jednotné uplatňování a praktické prosazování práv stanovených článkem 45 [SFEU] a články 1 až 10 nariadení [č. 492/2011]. Tato směrnice se vztahuje na občany Unie vykonávající tato práva a jejich rodinné příslušníky [...].“

- 11 Článek 2 této směrnice zní takto:

„1. Tato směrnice se vztahuje na následující otázky uvedené v člancích 1 až 10 nariadení [č. 492/2011] a týkající se volného pohybu pracovníků:

[...]

c) přístup k sociálním a daňovým výhodám;

[...]

2. Oblast působnosti této směrnice se shoduje s oblastí působnosti nariadení [č. 492/2011].“

Lucemburské právo

- 12 Příslušnými ustanoveními jsou články 269 a 270 code de la sécurité sociale (zákon o sociálním zabezpečení, dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“), ve znění použitelném od 1. srpna 2016, kdy vstoupil v platnost loi du 23 juillet 2016, portant modification du code de la sécurité sociale, de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant (zákon dne 23. července 2016, kterým se mění zákon o sociálním zabezpečení, novela zákona ze dne 4. prosince 1967 o dani z příjmů a ruší se novela zákona ze dne 21. prosince 2007 o příspěvku na dítě, *Mémorial A* 2016, s. 2348, dále jen „zákon ze dne 23. července 2016“).

- 13 V článku 269 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, ve znění použitelném od 1. srpna 2016, se stanoví:

„Zavádí se příspěvek na budoucnost dětí, dále jen ‚rodinný přídavek‘.

Nárok na rodinný přídavek vzniká:

- a) každému dítěti, které skutečně a soustavně pobývá v Lucembursku a má zde zákonné bydliště;
 - b) rodinným příslušníkům ve smyslu článku 270 každé osoby, na kterou se vztahují lucemburské právní předpisy a která spadá do oblasti působnosti unijních právních předpisů nebo jiného bilaterálního či multilaterálního nástroje uzavřeného Lucemburskem v oblasti sociálního zabezpečení, jež stanoví vyplácení rodinných přídaveků podle právní úpravy státu zaměstnání. Rodinní příslušníci musejí mít bydliště v zemi stanovené v dotýcných právních předpisech nebo nástrojích.“
- 14 Podle článku 270 zákona o sociálním zabezpečení, ve znění použitelném od 1. srpna 2016, „se pro účely použití čl. 269 odst. 1 písm. b) považuje za rodinného příslušníka osoba, jíž vzniká nárok na rodinný přídavek, děti narozené v manželství, děti narozené mimo manželství a adoptivní děti této osoby“.
- 15 V článku čl. 272 odst. 1 první věty zákona o sociálním zabezpečení, ve znění použitelném od 1. srpna 2016, se stanoví, že „[v]ýše rodinného přídavku činí 265 eur na dítě za kalendářní měsíc“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 16 FV pracuje v Lucembursku a bydlí ve Francii se svou manželkou, GW, a jejich třemi dětmi, z nichž jedno, HY, se narodilo z předchozího svazku GW. GW bylo toto dítě svěřeno do výlučné rodičovské péče. Než nabyl účinnosti zákon ze dne 23. července 2016, měla tato domácnost nárok na rodinné přídavky na všechny tyto 3 děti z důvodu postavení FV jakožto příhraničního pracovníka.
- 17 Od data nabytí účinnosti zákona ze dne 23. července 2016, kterým se změnil zákon o sociálním zabezpečení tak, že pod pojem „rodinní příslušníci“ definovaný v článku 270 tohoto zákona již nespádaly mimo jiné děti manžela či manželky nebo partnera či partnerky, uvedené domácnosti zanikl nárok na rodinný přídavek na HY.
- 18 V rozhodnutí ze dne 8. listopadu 2016 totiž CAE, jenž vycházel zejména z článku 67 nařízení č. 883/2004 a článků 269 a 270 zákona o sociálním zabezpečení, ve znění použitelném od nabytí účinnosti zákona ze dne 23. července 2016, dospěl k závěru, že FV již nemá od 1. srpna 2016 nárok na rodinný přídavek na HY, tj. dítě narozené 5. prosince 2000 a vychovávané v domácnosti, kterou FV tvoří spolu s GW od července 2008. Vzhledem k tomu, že toto dítě pochází z předchozího svazku GW a FV není jeho rodičem, nemá postavení „rodinného příslušníka“ ve smyslu těchto ustanovení, což vylučuje nárok na lucemburský rodinný přídavek na uvedené dítě.
- 19 FV podal proti tomuto rozhodnutí žalobu ke conseil arbitral de la sécurité sociale (soud prvního stupně pro záležitosti sociálního zabezpečení, Lucembursko), kterou tento soud rozsudkem ze dne 17. listopadu 2017 prohlásil za opodstatněnou v rozsahu, v němž zněla na zachování nároku na rodinný přídavek na HY po 31. červenci 2016. Podle tohoto soudu:
- rodinné dávky v Lucembursku představují sociální výhodu ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011; souvisejí s výkonem závislé činnosti, jelikož k pobírání těchto dávek je nutné, aby byl FV pracovníkem podléhajícím lucemburským právním předpisům; není namístě rozlišovat podle toho, zda má tato sociální výhoda podobu, jako je tomu v případě rodinných dávek, vlastního práva

dítěte, na jehož základě nárok na dávku vzniká, nebo práva na pobírání těchto dávek ze strany FV, který zaopatřuje toto dítě a podléhá lucemburským sociálním právním předpisům, ať už je, nebo není tuzemským pracovníkem;

- režim zavedený články 269 a 270 zákona o sociálním zabezpečení, ve znění použitelném od 1. srpna 2016, stanoví rozdílné zacházení podle bydliště dotyčného dítěte, jelikož existuje rozdílné zacházení při uznávání sociálních výhod u příjemců rodinných přídatků v závislosti na tom, zda se jedná o tuzemského pracovníka, v jehož případě má dítě manžela či manželky, jež zaopatřuje, bydliště v Lucembursku, nebo příhraničního pracovníka, v jehož případě nemá dítě manžela či manželky, jež zaopatřuje, bydliště v Lucembursku, ale v členském státě původu tohoto příhraničního pracovníka; toto je v rozporu s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, a
 - i když čl. 1 písm. i) nařízení č. 883/2004 odkazuje na vnitrostátní právní předpisy členského státu za účelem vymezení pojmu „rodinný příslušník“, vnitrostátní referenční právo, a sice článek 270 zákona o sociálním zabezpečení ve znění použitelném od 1. srpna 2016, je neslučitelné s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.
- 20 Návrhem došlým dne 29. prosince 2017 conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení, Lucembursko), podal CAE odvolání proti rozsudku conseil arbitral de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení) ze dne 17. listopadu 2017. CAE zpochybnil, že se má na rodinné dávky nahlížet stejně jako na sociální výhodu, a tvrdil, že nebyly zohledněny objektivní prvky, které by mohly odůvodnit údajný rozdíl v zacházení.
- 21 FV namítl, že zásada rovného zacházení znamená, že občané Unie, kteří mají bydliště v jednom členském státě a přemísťují se do jiného členského státu za prací, mají nárok na sociální dávky, sociální a daňové výhody, jakož i na sociální pomoc dostupné v hostitelském členském státě pro jeho státní příslušníky. Podle názoru FV by stejné odůvodnění, jaké bylo přijato v rozsudku ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další (C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955), mělo být obdobně použito, pokud jde o jeho domácnost. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že děti manžela či manželky nebo partnera či partnerky, kteří jsou uznáni hostitelským členským státem, příhraničního pracovníka mohou být považovány za děti tohoto pracovníka za účelem požívání práva pobírat finanční pomoc na jejich vysokoškolská studia, která je považována za sociální výhodu ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.
- 22 Za těchto podmínek se conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba na lucemburský rodinný přídavek, který se přiznává podle článků 269 a 270 [zákona o sociálním zabezpečení ve znění použitelném od 1. srpna 2016], pohlížet stejně jako na sociální výhodu ve smyslu článku 45 SFEU a čl. 7 odst. 2 nařízení [č. 492/2011]?
- 2) Pokud ano, brání definice rodinného příslušníka, jež se použije na základě čl. 1 písm. i) nařízení č. 883/2004, širší definici rodinného příslušníka podle čl. 2 bodu 2 směrnice [2004/38], když posledně uvedená směrnice vylučuje jakoukoli autonomii členského státu při stanovení definice rodinného příslušníka, což je v rozporu s nařízením o koordinaci, a dále vylučuje jakýkoli institut hlavního zaopatření. Musí mít definice rodinného příslušníka ve smyslu čl. 1 písm. i) nařízení č. 883/2004 proto přednost vzhledem k jejímu postavení zvláštní úpravy v kontextu koordinace režimů sociálního zabezpečení, a především zachovává si členský stát pravomoc stanovit definici rodinných příslušníků, jimž vzniká nárok na rodinný přídavek?
- 3) V případě, že se čl. 2 bod 2 směrnice [2004/38] použije na rodinné dávky, a konkrétně na lucemburský rodinný přídavek, lze považovat vyloučení dítěte manžela či manželky z definice rodinného příslušníka za nepřímou diskriminaci, která je odůvodněna s ohledem na vnitrostátní cíl členského státu stanovit osobní právo dítěte a na potřebu chránit správní orgány členského státu

zaměstnání, jelikož v důsledku rozšíření oblasti osobní působnosti by vznikala nepřiměřená zátěž pro lucemburský systém rodinných dávek, který mimo jiné vyplácí téměř 48 % svých rodinných dávek do zahraničí?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 23 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musejí být článek 45 SFEU a čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 vykládány v tom smyslu, že rodinný příspěvek spojený s výkonem závislé činnosti příhraničním pracovníkem v určitém členském státě představuje sociální výhodu ve smyslu těchto ustanovení.
- 24 Je třeba připomenout, že článek 45 odst. 2 SFEU uvádí, že volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. Toto ustanovení je konkretizováno v čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, který upřesňuje, že pracovník, který je státním příslušníkem jednoho členského státu, požívá na území jiného členského státu stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci (rozsudek ze dne 2. března 2017, Eschenbrenner, C-496/15, EU:C:2017:152, bod 32).
- 25 Z cíle spočívajícího v rovném zacházení, který sleduje čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, vyplývá, že pojem „sociální výhoda“, který toto ustanovení vztahuje na pracovníky, kteří jsou státními příslušníky jiných členských států, zahrnuje všechny výhody, které ať jsou spojeny, či nikoli s pracovní smlouvou, jsou obecně přiznávány tuzemským pracovníkům, zejména z důvodu jejich objektivního postavení pracovníků nebo ze samotného důvodu jejich bydliště v tuzemsku, takže jejich rozšíření na pracovníky, kteří jsou státními příslušníky jiných členských států, se jeví jako způsob usnadnění jejich pohybu uvnitř Unie, a tudíž jejich integrace v hostitelském členském státě (rozsudek ze dne 18. prosince 2019, Generální ředitel Sociální poistovny Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 47 a citovaná judikatura).
- 26 Soudní dvůr měl za to, že čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 svědčí bez rozdílu migrujícím pracovníkům s bydlištěm v hostitelském členském státě i příhraničním pracovníkům, kteří vykonávají svou závislou činnost v posledně uvedeném členském státě a mají přitom bydliště v jiném členském státě (rozsudky ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, bod 37, jakož i ze dne 18. prosince 2019, Generální ředitel Sociální poistovny Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 41).
- 27 Článek 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 se tedy použije na pracovníka, jako je FV, který má při práci v Lucembursku bydliště ve Francii.
- 28 Je tedy třeba ověřit, zda se na takový příspěvek, jako je rodinný příspěvek, o který se jedná ve věci v původním řízení, vztahuje pojem „sociální výhoda“ ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.
- 29 V tomto ohledu platí, že odkaz na sociální výhody uvedený v tomto ustanovení nelze vykládat zužujícím způsobem (rozsudek ze dne 18. prosince 2019, Generální ředitel Sociální poistovny Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 46 a citovaná judikatura).
- 30 V projednávané věci přitom ze spisu, jež má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že rodinný příspěvek dotčený ve věci v původním řízení, který představuje výhodu, je pro příhraničního pracovníka, jako je FV, spojen s výkonem závislé činnosti v Lucembursku. Původně byl přiznán FV jen proto, že byl příhraničním pracovníkem, jenž podléhal lucemburským právním předpisům.

- 31 Takový příspěvek je tedy sociální výhodou ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.
- 32 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 45 SFEU a čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 musejí být vykládány v tom smyslu, že rodinný příspěvek spojený s výkonem závislé činnosti příhraničním pracovníkem v určitém členském státě představuje sociální výhodu ve smyslu těchto ustanovení.

Ke druhé a třetí otázce

- 33 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 1 písm. i) nařízení č. 883/2004, ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38, vykládán v tom smyslu, že brání ustanovením členského státu, podle kterých mohou příhraniční pracovníci pobírat rodinný příspěvek spojený s výkonem jejich závislé činnosti v určitém členském státě pouze na své vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž rodiči nejsou, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku existuje pro všechny děti s bydlištěm v uvedeném členském státě.
- 34 Pokud jde o použitelnost nařízení č. 883/2004 na takové skutkové okolnosti, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, je třeba ověřit, zda takový příspěvek, jako je rodinný příspěvek, o který se jedná ve věci v původním řízení, spadá do oblasti věcné působnosti tohoto nařízení.
- 35 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že rozlišování mezi dávkami, které spadají do působnosti nařízení č. 883/2004, a dávkami, které jsou z ní vyloučeny, je založeno na základních znacích každé dávky, zejména jejím účelu a podmínkách jejího poskytování, a neodvívá se od skutečnosti, zda tuto dávku kvalifikují jako dávku sociálního zabezpečení vnitrostátní právní předpisy (rozsudek ze dne 18. prosince 2019, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 22 a citovaná judikatura).
- 36 Dávka může tedy být považována za dávku sociálního zabezpečení, pokud je přiznána příjemcům na základě zákonem vymezené situace a bez jakéhokoliv individuálního a diskrečního posouzení osobních potřeb, a dále pokud se vztahuje k jednomu z rizik výslovně uvedených v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 883/2004 (rozsudek ze dne 18. prosince 2019, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 23 a citovaná judikatura).
- 37 Podle judikatury Soudního dvora je třeba považovat za dávky sociálního zabezpečení dávky, jež se automaticky poskytují rodinám, které splňují určitá objektivní kritéria, pokud jde zejména o jejich velikost, příjmy a kapitálové zdroje, a to bez jakéhokoliv individuálního a diskrečního posouzení osobních potřeb, a jež jsou určeny k pokrytí rodinných výdajů (rozsudky ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 60, a ze dne 21. června 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, bod 22).
- 38 Co se týče otázky, zda daná dávka spadá mezi rodinné dávky uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004, je třeba uvést, že podle čl. 1 písm. z) tohoto nařízení se pojmem „rodinná dávka“ rozumí všechny věcné nebo peněžité dávky určené k vyrovnání rodinných výdajů, s výjimkou záloh na výživné a zvláštních dávek při narození dítěte a při osvojení dítěte uvedených v příloze I tohoto nařízení. Soudní dvůr již rozhodl, že výraz „k vyrovnání rodinných výdajů“ musí být vykládán v tom smyslu, že jde zejména o veřejný příspěvek do rodinného rozpočtu, který má snížit zátěž pramenící z výživy dětí (rozsudek ze dne 21. června 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, bod 23 a citovaná judikatura).
- 39 Co se týče příspěvku dotčeného ve věci v původním řízení, ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, zaprvé vyplývá, že tento příspěvek je vyplácen na všechny děti s bydlištěm v Lucembursku a na všechny děti pracovníků bez bydliště v Lucembursku, jejichž jsou tito pracovníci rodiči. Tato dávka se tedy

poskytuje na základě zákonem vymezené situace a bez jakéhokoliv individuálního a diskrečního posouzení osobních potřeb. Zadruhé uvedená dávka podle všeho představuje veřejný příspěvek do rodinného rozpočtu, který má snížit zátěž pramenící z výživy dětí.

- 40 Z toho vyplývá, že takový příspěvek, jako je rodinný přídavek dotčený ve věci v původním řízení, je dávkou sociálního zabezpečení spadající mezi rodinné dávky uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004.
- 41 Mimoto pracovník, jako je FV, spadá do osobní působnosti nařízení č. 883/2004, které se v souladu se svým čl. 2 odst. 1 vztahuje na státní příslušníky členského státu, osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky bydlící v některém členském státě, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé.
- 42 S ohledem na výše uvedené se nařízení č. 883/2004 použije na takové skutkové okolnosti, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení.
- 43 Mimoto nelze vyloučit kombinované použití uvedeného nařízení a čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.
- 44 Soudní dvůr totiž konstatoval, že ačkoli platí, že nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. 1968, L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15), a nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3) (dále jen „nařízení č. 1408/71“), které byly zrušeny a nahrazeny v prvním případě nařízením č. 492/2011 a ve druhém případě nařízením č. 883/2004, nemají stejnou oblast působnosti *ratione personae*, nic to nemění na tom, že jelikož má nařízení č. 1612/68 obecnou působnost v oblasti volného pohybu pracovníků, může být čl. 7 odst. 2 tohoto nařízení použitelný na sociální výhody, které zároveň spadají do zvláštní oblasti působnosti nařízení č. 1408/71 (rozsudek ze dne 5. května 2011, Komise v. Německo, C-206/10, EU:C:2011:283, bod 39; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek ze dne 12. května 1998, Martínez Sala, C-85/96, EU:C:1998:217, bod 27).
- 45 Soudní dvůr tak například rozhodl, že taková dávka, jako je příspěvek na vzdělání, který je určen k vyrovnání rodinných výdajů, spadá do oblasti působnosti *ratione materiae* unijního práva jakožto rodinná dávka ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. h) nařízení č. 1408/71 a jakožto sociální výhoda ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1612/68 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. května 1998, Martínez Sala, C-85/96, EU:C:1998:217, body 27 a 28).
- 46 Tyto úvahy platí *mutatis mutandis* pro nařízení č. 883/2004 i nařízení č. 492/2011.
- 47 Na druhou a třetí otázku je tedy třeba odpovědět jak na základě čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, tak nařízení č. 883/2004.
- 48 Zaprvé, co se týče čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, jak vyplývá z bodu 32 tohoto rozsudku, takový příspěvek, jako je rodinný přídavek dotčený ve věci v původním řízení, představuje sociální výhodu ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 49 Kromě toho na základě judikatury Soudního dvora jsou rodinní příslušníci migrujícího pracovníka nepřímými adresáty rovného zacházení přiznávaného tomuto pracovníkovi ustanovením čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 (obdobně viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, bod 40).
- 50 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že článek 45 SFEU a čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 musejí být vykládány v tom smyslu, že dítětem příhraničního pracovníka, které nepřímo požívá sociálních výhod uvedených v posledně jmenovaném ustanovení, je třeba rozumět nikoliv pouze dítě, jehož rodičem je

tento pracovník, ale rovněž dítě manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky uvedeného pracovníka, pokud tento pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte. Podle Soudního dvora tento poslední požadavek vyplývá z faktické situace, jejíž posouzení přísluší správě, a případně vnitrostátním soudům na základě důkazů poskytnutých dotčenou osobou, přičemž není potřeba, aby určily důvody takového příspěvku či podrobně vyčíslily jeho rozsah (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, bod 64).

- 51 Soudní dvůr měl za to, že pojem „rodinný příslušník“ příhraničního pracovníka, který může nepřímo požívat rovného zacházení podle čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, odpovídá pojmu „rodinný příslušník“ ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38, který zahrnuje manžela či manželku nebo partnera či partnerku, s nimiž občan Unie uzavřel registrované partnerství, potomky v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a potomky manžela či manželky nebo partnera či partnerky. Soudní dvůr v tomto ohledu zohlednil zejména bod 1 odůvodnění, článek 1 a čl. 2 odst. 2 směrnice 2014/54 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, body 52 až 54).
- 52 Ve věci v původním řízení z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že biologický otec HY neplatí výživné matce tohoto dítěte. FV, který je manželem matky HY, podle všeho zajišťuje výživu tohoto dítěte, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 53 Je tedy třeba určit, zda pravidlo zakazující diskriminaci na základě státní příslušnosti, pokud jde o sociální dávky, stanovené v článku 7 nařízení č. 492/2011, brání ustanovením členského státu, která zabraňují příhraničnímu pracovníkovi v tom, aby pobíral takový příspěvek, jako je rodinný přídatek dotčený ve věci v původním řízení, na dítě svého manžela či manželky, jehož není rodičem.
- 54 Zásada rovného zacházení zakotvená jak článkem 45 SFEU, tak článkem 7 nařízení č. 492/2011, zakazuje v tomto ohledu nejen přímou diskriminaci na základě státní příslušnosti, ale také všechny formy nepřímé diskriminace, které v důsledku použití jiných rozlišovacích kritérií vedou ve skutečnosti ke stejnému výsledku (rozsudky ze dne 13. dubna 2010, Bressol a další, C-73/08, EU:C:2010:181, bod 40, jakož i ze dne 10. července 2019, Aubriet, C-410/18, EU:C:2019:582, bod 26; obdobně viz rovněž rozsudek ze dne 14. prosince 2016, Bragança Linares Verruga a další, C-238/15, EU:C:2016:949, bod 41).
- 55 V projednávané věci ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, vyplývá, že podle vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení mají nárok na tento rodinný přídatek všechny děti s bydlištěm v Lucembursku, což znamená, že nárok na tento příspěvek mají všechny děti tvořící domácnost pracovníka s bydlištěm v Lucembursku, včetně dětí manžela či manželky tohoto pracovníka. Naopak pracovníci, kteří nemají bydliště v Lucembursku, mají na uvedený příspěvek nárok, pokud jde o jejich vlastní děti, ale nikoli pokud jde o děti jejich manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči.
- 56 Takové rozlišování na základě bydliště, které může působit především v neprospěch státních příslušníků jiných členských států, neboť osobami, které v příslušném členském státě nemají bydliště, jsou nejčastěji osoby, které nejsou jeho státními příslušníky, představuje nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti, kterou je možno připustit pouze za podmínky, že je objektivně odůvodněná (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2019, Aubriet, C-410/18, EU:C:2019:582, bod 28 a citovaná judikatura).
- 57 Skutečnost, že nárok na rodinný přídatek, o který se jedná ve věci v původním řízení, přiznává vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení přímo dítěti s bydlištěm v Lucembursku, zatímco v případě pracovníků bez bydliště v tomto státě se tento nárok přiznává pracovníkovi na jeho rodinné příslušníky, jak je definuje tato právní úprava, je v tomto ohledu irelevantní. Z judikatury totiž vyplývá, že rodinné dávky nemohou být svou povahou považovány za nároky, které náleží jednotlivci

nezávisle na jeho rodinné situaci (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. února 2002, Humer, C-255/99, EU:C:2002:73, bod 50, a ze dne 26. listopadu 2009, Slanina, C-363/08, EU:C:2009:732, bod 31).

- 58 K tomu, aby byla taková nepřímá diskriminace odůvodněná, musí být způsobilá zaručit uskutečnění legitimního cíle a nesmí překračovat meze toho, co je pro dosažení tohoto cíle nezbytné (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2019, Aubriet, C-410/18, EU:C:2019:582, bod 29).
- 59 Předkládající soud v tomto ohledu zmiňuje jednak „vnitrostátní cíl stanovit osobní právo dítěte“ a jednak „potřebu chránit správní orgány členského státu zaměstnání, jelikož v důsledku rozšíření oblasti osobní působnosti by vznikala nepřiměřená zátěž pro lucemburský systém rodinných dávek, který mimo jiné vyplácí téměř 48 % svých rodinných dávek do zahraničí“.
- 60 Pokud jde o vnitrostátní cíl stanovit osobní právo dítěte, takový cíl patrně nemůže odůvodňovat nepřímou diskriminaci dotčenou ve věci v původním řízení.
- 61 Jak Evropská komise ve svém písemném vyjádření totiž uvedla, jestliže právo na rodinný příspěvek, o které se jedná ve věci v původním řízení, přiznává vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení přímo dítěti s bydlištěm v Lucembursku, v případě pracovníků bez bydliště v Lucembursku se toto právo podle všeho přiznává pracovníkovi na jeho rodinné příslušníky, jak jsou definováni touto právní úpravou, a sice dětem, jejichž rodičem je tento pracovník, ale nikoli dětem jeho manžela či manželky, jejichž rodičem není. Vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení tedy podle všeho nepřiznává dětem pracovníků bez bydliště v Lucembursku žádné osobní právo.
- 62 Pokud jde o cíl chránit správní orgány členského státu zaměstnání, jelikož v důsledku rozšíření oblasti osobní působnosti rodinného příspěvku by vznikala „nepřiměřená zátěž pro lucemburský systém rodinných dávek“, i kdyby tento cíl bylo možné považovat za legitimní, nepřímá diskriminace dotčená ve věci v původním řízení se v žádném případě nezdá být ani vhodným, ani nezbytným nástrojem k vyřešení údajného problému vývozu lucemburských rodinných dávek.
- 63 Poskytnutím rodinného příspěvku, o který se jedná ve věci v původním řízení, všem dětem, jejichž rodiče jsou příhraničními pracovníky, bez prokázání existence společné domácnosti nebo hlavního zaopatření dítěte, lucemburský zákonodárce totiž sám zvolil široký výklad okruhu příjemců tohoto příspěvku. Kromě toho tento cíl by mohl být sledován opatřeními, která by se dotýkala tuzemských a příhraničních pracovníků bez rozdílu.
- 64 Článek 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 tedy brání ustanovením členského státu, podle kterých mohou pracovníci, jež nejsou rezidenty, pobírat takový příspěvek, jako je rodinný příspěvek, o který se jedná ve věci v původním řízení, pouze na své vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku mají všechny děti s bydlištěm v uvedeném členském státě.
- 65 Co se týče zadruhé článku 67 nařízení č. 883/2004, tento článek stanoví, že osoba má nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy příslušného členského státu, včetně dávek pro rodinné příslušníky, kteří bydlí v jiném členském státě, jako by bydleli v příslušném členském státě.
- 66 V souladu s čl. 1 písm. i) nařízení č. 883/2004 se pro účely tohoto nařízení „rodinným příslušníkem“ rozumí osoba stanovená nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy, podle kterých se dávky poskytují.

- 67 Na základě této definice a rozsudku ze dne 22. října 2015, Trapkowski (C-378/14, EU:C:2015:720), CAE tvrdí, že je na příslušném členském státě, aby definoval rodinné příslušníky, kteří mají nárok na rodinné přídavky. Vnitrostátní zákonodárce je proto příslušný omezit vyplácení rodinných dávek pouze na děti, jejichž rodičem je daný pracovník.
- 68 V tomto ohledu sice Soudní dvůr v rámci cíle nařízení č. 883/2004, kterým je zajistit koordinaci mezi jednotlivými vnitrostátními systémy bez zavedení společného systému sociálního zabezpečení, rozhodl, že osoby mající nárok na rodinné dávky jsou určovány podle vnitrostátního práva (rozsudek ze dne 22. října 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, bod 44).
- 69 Nic to však nemění na tom, že při výkonu této pravomoci členské státy musí dodržovat unijní právo, tj. v projednávaném případě ustanovení o volném pohybu pracovníků (obdobně viz rozsudek ze dne 7. prosince 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, bod 40).
- 70 Článek 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, který je ve specifické oblasti poskytování sociálních výhod zvláštním výrazem pravidla rovného zacházení zakotveného v čl. 45 odst. 2 SFEU a musí být vykládán stejně jako toto posledně uvedené ustanovení (rozsudky ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, bod 35, jakož i ze dne 18. prosince 2019, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava a další, C-447/18, EU:C:2019:1098, bod 39), brání, jak bylo konstatováno v bodě 64 tohoto rozsudku, ustanovením členského státu, podle kterých mohou pracovníci, kteří nejsou rezidenty, pobírat takový příspěvek, jako je rodinný přídatek, o který se jedná ve věci v původním řízení, pouze na své vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku mají všechny děti s bydlištěm v uvedeném členském státě.
- 71 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že čl. 1 písm. i) a článek 67 nařízení č. 883/2004, ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 bodem 2 směrnice 2004/38, musejí být vykládány v tom smyslu, že brání ustanovením členského státu, podle kterých mohou příhraniční pracovníci pobírat rodinný přídatek spojený s výkonem jejich závislé činnosti v tomto členském státě pouze na své vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči, ale zajišťují jejich výživu, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku mají všechny děti s bydlištěm v uvedeném členském státě.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 45 SFEU a čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie musejí být vykládány v tom smyslu, že rodinný přídatek spojený s výkonem závislé činnosti příhraničním pracovníkem v určitém členském státě představuje sociální výhodu ve smyslu těchto ustanovení.
- 2) Článek 1 písm. i) a článek 67 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a s čl. 2 bodem 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, musejí být vykládány v tom smyslu, že

brání ustanovením členského státu, podle kterých mohou příhraniční pracovníci pobírat rodinný příspěvek spojený s výkonem jejich závislé činnosti v tomto členském státě pouze na své vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči, ale zajišťují jejich výživu, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku mají všechny děti s bydlištěm v uvedeném členském státě.

Podpisy.